

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivänä toukokuuta 1980 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 49 laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta. Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitussihteeri Esa Lonka sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimistopäällikkö Reino Kanerva työsuojeluhallituksesta, terveysasiainsihteeri Matti Laiho Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Aila Lind Suomen Kunnallisliitosta, varatuomari Viking Sundström Finlands svenska kommunförbundista, varatuomari Mikko Hurmalainen Suomen Työnantajain Keskusliitosta, työsuojelusihteeri Tero Kanervalo Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaalisihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, koulutussihteeri Heikki Liede Akava ry:stä, varatuomari Tauno Nouro Liiketyönantajain Keskusliitosta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä ja osastopäällikkö Tauno Jouhtimäki Maataloustuottajain Keskusliitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Lakiehdotuksen mukaan kunnan terveyslautakunnan valvottaviksi tulisivat alle kymmenen työntekijän työpaikat, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveydellisuuden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä. Tämä koskisi myös käytettävissä olevat voimavarat ja paikalliset työolosuhteet huomioon ottaen työpaikkoja, joista valtion työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen ja kunnan kesken on erikseen sovittu. Hallituksen

esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten toimivaltajako käytännössä säilyisi kuitenkin pääpiirteissään ennallaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkastustoimintaan käytettävissä olevia henkilöstöresursseja ei ole voitu käyttää täysitehoisesti, koska toimivaltajako ei ota huomioon kunta-kohtaisia eroja elinkeinorakenteessa, työsuojelun kannalta vaarallisimpien toimialojen valvonnan ensisijaisuutta eikä työsuojelutarkastajien ammattitaitoa ja kokemusta. Vuonna 1978 tarkastivat 230 kunnan työsuojelutarkastajat noin 110 000 (6 %) palkansaajan työpaikat ja valtion 170 tarkastajaa noin 640 000 (36 %) palkansaajan työpaikat. Tarkastamatta jäivät noin 1 000 000 palkansaajan (58 %) työpaikat.

Saadun selvityksen perusteella ja hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, minkä vuoksi valiokunta on asettanut lakiehdotuksen hyväksymisen kannalle. Hyväksyessään lakiehdotuksen valiokunta pitää tärkeänä, että työsuojelutoimintaa tehostettaisiin kaikkia työpaikkoja kattavaksi. On nähty välttämättömäksi, että maantieliikenne maa- ja metsätalouden tapaan säilyy edelleen valtion työsuojeluviranomaisten valvonnassa.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1980.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi, jäsenet Ajo, Halonen, Juntumaa, Kauppinen, Mattsson, Mikkola,

Niskanen, Pesola, Pursiainen, Raudaskoski, Saarikoski ja Savolainen sekä varajäsen Louvo (osittain).

Vastalause.

Hallituksen esitykseen ja valiokunnan mietintöön sisältyvät säännösehdotukset ovat pääosiltaan sellaisia kuin sosiaali- ja terveystieteiden ja kuntien keskusjärjestöjen kesken ehdotusten valmisteluvaiheessa käydyissä neuvotteluissa on sovittu. Ehdotuksen 9 a § on kuitenkin hallituksen esityksessä saanut olennaisesti toisen muodon kuin esitystä valmisteltaessa. Sen nojalla valtion ja kunnan keskinäisestä toimivallasta voitaisiin sen estämättä mitä siitä on 9 §:ssä säädetty, tietyin edellytyksin sopia toisin paikallisen työsuojeluviranomaisen ja asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston kesken. Lain 2 §:n 4 momentin mukaan paikallisena työsuojeluviranomaisena on terveystieteiden, joten päätösvalta asiassa kuuluisi sille ja kansanterveystyön ohjesäännön nojalla siirtyisi jopa lautakunnan osastolle.

Kunnallislain nojalla päätösvalta sen sijaan kuuluu tällaisissa asioissa kunnanhallitukselle tai kuntainliiton liittohallitukselle, ellei vastaavissa muissa valtion ja kuntien välisten sopimusten tekemistä koskevilla säännöksissä ole säädetty siitä toisin. Mielestämme ei myöskään ole osoitettavissa erityisiä syitä, joiden johdosta kunnallishallinnon viranomaisten toimivallasta työsuojeluhallintoon liittyvissä sopimusasioissa tulisi säätää yleisestä järjestelmästä poikkeavasti.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että paikallinen työsuojeluviranomainen on joko kunnan tai kuntainliiton terveystieteiden lautakunta työsuojeluhallinnosta annetun lain mukaan. Tämä ei kuitenkaan takaa sitä, että toimivalta asiassa tulevaisuudessa todella säilyisi kuntatasolla. Päätöksenteon säilyttäminen kuntatasolla on mielestämme erityisen tärkeää mm. siitä syystä, että kunnalliset viranomaiset ja luottamusmiehet tuntevat paikalliset olosuhteet kuten kunnan elinkeinorakenteen. Haluamme edelleen korostaa sitä, että esillä olevan lakiehdotuksen ei tule tähdätä kunnallisten työsuojelutarkastajien aseman heikentämiseen. Heillä on valtion työsuojelutarkastajia olennaisesti paremmat valmiudet huolehtia pienehköjen työpaikkojen tarkastuksesta, koska he asuvat paikkakunnalla. Monessa tapauksessa valtion työsuojelutarkastajilla, jotka eivät tunne paikallisia olosuhteita, ei ole myöskään riittäviä edellytyksiä arvioida pienissä työpaikoissa työsuojelutarkoituksiin käytettävissä olevia voimavaroja. Tämän vuoksi katsomme, että 9 a §:ssä mainittu sopimus tulisi tehdä kunnan ja asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston kesken.

Edellä esittämäämme viitaten ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluhallinnosta 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain (574/72) 9 §
ja
lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

9 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

9 a §.

Sen estämättä, mitä 9 §:ssä on säädetty, voidaan kunnan ja asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston kesken yksittäistapauksessa perustellusta syystä sopia, ottaen huomioon työpaikan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat ja muut paikalliset olosuhteet, että

paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvontaan tai että valtion työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan.

Voimaantulosäännös.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1980.

Eeva Kauppi

Helena Pesola

Helge Saarikoski